

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cena: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—, — Poštno-čokolni račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon Interurban 113.

Cena inseratov: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrt strani Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Maribor dobi okrožni inspektorat.

Predsednik ministrskega sveta in minister notranjih zadev general Peter Živkovič je na osnovi členov 20. in 22. zakona o naslovu in razdelitvi kraljevine na upravna področja od 3. oktobra 1929 dne 24. oktobra odredil, da se v posameznih banovinah ustanovi 22 okrožnih inspektoratov, in sicer v savski banovini 3, v vrbaski 2, v primorski 1, v drinski 3, v zetski 3, v dunavski 4, v moravski 2, v vardarski 3, v dravski 1, in sicer s sedežem v Mariboru.

Kakšen je delokrog okrožnih inspektorjev, ki opravljajo posle okrožnih inspektoratov, in kaj spada v njihovo pristojnost? O tem določa uredba, da spada v delokrog in pristojnost okrožnih inspektorjev naslednje:

1. Skrb nad javno varnostjo na področju inspektorata.
2. Nadzorstvo nad uradovanjem oblasti in organov občne uprave in nad delom občinskih uprav in njihovih organov, kakor tudi nad organi ustanov, ki so podrejene oblastvom občne uprave.
3. Izdajanje navodil oblastvom občne uprave glede uspešnega izvrševanja službe.

Okrožni inspektorji so dolžni izdati vsem sreskim načelnikom ter političnim oblastvom in organom naredbes za ohranitev javne varnosti ter za podvzemanje potrebnih zakonskih ukrepov v primerih, kadar je javna varnost od zunaj ogrožena ali kršena in ko morajo sami v primeru potrebe voditi akcijo organov javne varnosti. Predvsem morajo skrbeti za državno varnost, za osebno in imovinsko nedotakljivost ter za pobijanje kriminalnosti in za ohranitev javnega reda.

Nadzorstvo nad delovanjem oblastev in organov opravljajo okrožni inspektorji s tem, da pregledujejo oblastva občne uprave in da o stanju uprave in o delovanju njenih organov pošiljajo banu poročila. Pritožbe proti nepravilnemu delu oblastev in proti postopanju dotičnih organov sprejema in rešuje okrožni inspektor osebno, ali pa s pomočjo podrejenih oblastev in organov. Okrožni inspektor pozove na odgovornost uslužbenca za nepravilnost v službi in izven nje ter dostavlja po izvršeni preiskavi dotične akte pristojnim

oblastvom v nadaljno rešitev. Pritožbe sprejema pismeno, v posebnih okoliščinah tudi na zapisnik in ima postopati tudi v primerih, ako izve osebno, da gre za nepravilnosti posameznih oblastev ali organov notranje uprave. Na enak način ima preiskati tudi vse, kar mu predloži ban v ugotovitev in v pregled.

V nadzorstvo okrožnih inspektorjev spada tudi delo splošnih oblastev in njihovih organov, kar ne izključuje redne pristojnosti državnih oblastev. Vse te posle opravljajo okrožni inspektorji kot organi bana in v njegovem imenu.

Okrožni inspektorji so dolžni skrbeti za pravilno in naglo opravljanje poslov ter v to svrhu dajati pri vsaki priliki upravnim oblastvom pismena

Finančna ureditev banske uprave.

Na osnovi člena 25. o naslovu in razdelitvi kraljevine na upravna področja z dne 3. oktobra 1929 je predsednik vlade in minister notranjih zadev general Peter Živkovič v sporazumu z ministrom financ 23. oktobra podpisal in proglasil uredbo o določitvi imovine, o načinu uprave in budžetiranja banovin ter o likvidaciji imovinskih odnošajev dosedanjih okrajnih in oblastnih samouprav. Uredba ima 46 členov ter med drugim določa sledeče:

Vsaka banovina ima še svoj posebni banovinski proračun dohodkov in izdatkov. Proračunsko leto se začne s 1. aprilom in traja do 31. marca. Budžet sestavlja ban s svojimi strokovnimi referenti. Posamezne partije obsegajo dohodke in izdatke iste prirode. Svote iz posameznih partij se smejo izdati samo za ono čemur so namenjene ter v iznosu, kakor so določene v proračunu. Banovinski proračun je javen in mora tvoriti celoto.

Izdatki banovinskega proračuna

so ti-le:
1. Izdatki, ki po posebnih zakonih obremenjujejo banovine.

ali ustmena navodila. Oni imajo pravico izrekat kazni nad vsemi podrejenimi uslužbenci na osnovi čl. 124 do 127 zakona o notranji upravi.

V uredbi, s katero se ustanovljajo okrožni inspektorati ter se odreja njihova pristojnost, je še posebno važna ta-le določba: »Posameznim okrožnim inspektoratom se lahko po potrebi ter na predlog bana in s sklepom ministra notranjih del dodeljujejo posli občne uprave.« Ta določba omogočuje dekoncentracijo uprave v banovinah samih. In to je ne samo umestno in primerno, marveč tudi porebno, in sicer iz istih razlogov, iz katerih se je uprava v državi dekoncentrirala (iz Beograda kot središča prenesla) na banovine. Hitro in pravilno reševanje poslov je tudi v banovini potrebno, in zato je želeli, da se delokrog okrožnih inspektoratov razširi na čim največ poslov občne uprave. V tem smislu pozdravljamo ustanovitev okrožnega inspektorata v Mariboru, v čegar področje spada vse ozemlje nekdanje mariborske oblasti.

2. Osebni izdatki za prevzeto osebje samoupravnih uradov in ustanov, posebej za upravno osebje, razdeljeno na gradbeno, zdravstveno, poljedelsko, šumsko in rudarsko, trgovsko in industrijsko stroko ter socialno politiko, kakor tudi za osebje do vključno druge skupine III. kategorije, ki ga postavlja ban v svojem delokrogu.

3. Materijalni izdatki za potrebe uradov in ustanov.

4. Odplačila banovinskih dolgov in obresti.

5. Izdatki za nepredvidene potrebe.

Dohodki banovin,

ki se morajo postaviti v proračun, so naslednji:

1. Dohodki posestev, ki pripadajo banovinam.

2. Dohodki od raznih banovinskih ustanov, zavodov, podjetij itd.

3. Doklade na državne davke; doklade brez odobritve ministrstva financ ne smejo presegati 10 odstotkov.

4. Samostalne banovinske dajatve, ki jih odstopi država od svojih dohodkov v celoti ali v gotovih odstotkih.

5. Razni izredni dohodki.

Da bo proračun realen, bo ban določeval dohodke in izdatke po svoji oceni, upoštevaše pri tem gospodarsko moč prebivalstva in načela umne štednje.

Proračun za prihodnje leto mora biti predložen ministru financ najdelj do 31. decembra tega leta, da ga pregleda in odobri.

Ban je izvršitelj proračuna in njegov naredbodavec. Ban odgovarja pred oblastvi in pred glavno kontrolo za pravilnost in zakonitost vseh naredb, ki jih izda za izvršitev proračuna.

Do konca tega leta bodo bani prevzeli

uradništvo oblastnih samouprav

In sklepali o njegovi službeni dodelitvi in razvrstitvi. Plače in ostali prejemki tega osebja bodo šle do konca tega leta na breme oblastnih proračunov. Kasneje se bodo izplačevali iz banovinskih proračunov.

Veljava potrjenih oblastnih proračunov

Je podaljšana do 31. marca prihodnjega leta. Do 1. januarja prihodnjega leta morajo bani sestaviti in predložiti v odobritev ministru financ banovinske proračune, ki naj obsegajo vse posle, dohodke in izdatke iz delokroga bivših oblastnih in sreskih samouprav.

Od 31. decembra letošnjega leta

se ukinja delovanje sreskih samouprav glede dohodkov in imovine.

Vsa pojasnila in tolmačenja določb te uredbe bo izdajal minister financ v sporazumu z ministrom notranjih poslov. Ministru financ gre vrhovno nadzorstvo nad finančnim poslovanjem banovin v pogledu njihovih proračunov.

Pravilnike in navodila glede izvrševanja finančnih določb te uredbe bo po potrebi izdajal minister financ v soglasju z ministrom notranjih del.

Predpisi o službenem delokrogu bivših oblastnih nameščencev,

njihovih pravicah in dolžnostih, kakor tudi o njihovi disciplinski odgovornosti ostanejo nadalje v veljavi. Ban lahko s posebno uredbo zenači vse te predpise, jih izpopolni in izpremeni v smislu novo ustvarjenega ustrojstva, ne da bi pri tem zmanjševal pridobljene pravice samoupravnega osebja.

V predhodnih naredbah (člen 27 in sledeči) je predvideno, da morajo oblastni komisarji

najdalje do 15. novembra popisati in inventarizirati

imovino oblastnih samouprav. Obenem morajo ugotoviti stanje sklenjenih posojil in drugih dolgov, obvez in terjatev oblasti najdalje do 15. novembra 1929. Tako ugotovljena imovina bo osnova za izvršitev likvidacije oblasti in srezov in za njeno izročitev banom.

Imovina oblastne samouprave, katere področje prehaja v sestav banovine, preide z vsemi svojimi aktivami in pasivami v last banovine. Pri tem je treba postopati tako-le:

1. Nepremičnine pripadajo banovini, v kateri se nahajajo.
2. Ustanove pripadajo banovinam, kjer se nahajajo.

V roku dveh mesecev po vzpostavitvi oblasti v banovini bo ban odločil o usodi oblastnih hranilnic, ki jih je našel v področju svoje banovine, prevzel njihove aktivne in pasive ter uredil njih nadaljnje delovanje. To odločitev mora potrditi minister financ.

Suhega dola, kjer je ustavila vsak avto, ki je vozil proti Sijevu ter pozvala potnike, da so izstopili. Ko so se potniki, katerim so razbojniki grozili z revolverji in karabinkami, pokorili njihovemu ukazu, so jih najprej oropali, nato pa slekli do golega, povezali in zavlekli v grmovje. Končno so roparji ustavili tudi avtomobil, v katerem so se nahajali sodniki iz Sevijskega ter le te najprej izropali, nato pretepli skoro do smrti in jih končno postrelili. Po izvršenem činu so razbojniki pobegnili ter pustili sredi trupa pobitih sodnikov, sodnika Stojanova, ki so mu prizanesli, ker je zanj prosil neki ropar, ki ga je poznal že izza svetovne vojne.

Atentat na italjanskega prestolonaslednika Umberta. Italjanski prestolonaslednik Umberto se je zaročil z belgijsko princezino Marijo Jožefo. Dne 24. oktobra je bila zaroka javljena javnosti in prestolonaslednik se je mudil osebno v Bruslju. V proslavo zaroke so bile v imenovanem belgijskem mestu pripravljene velike svečanosti. Umberto se je podal v avtomobilu k spomeniku neznanega junaka in baš ko je stopal iz avtomobila se je preril skozi množice in policijo neznanec. Naglo je stopil v bližino prestolonaslednikovega avtomobila, potegnil samokres in pomeril. Ko je hotel sprožiti, ga je udaril policist po roki in krogla je zgrešila nameravani cilj. Atentatorja so takoj prijeli in ugotovili, da je Italjan iz Milana in se piše Fernando de Rosa. Atentat je bil zamišljen, kot čin protesta proti fašistični vladi v Italiji. Pri atentatorju niso našli nobenih dokumentov, pač pa večjo svoto denarja.

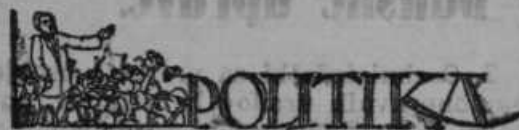
V Avstriji se opasno pripravajo o načrtu glede spremembe ustave.

Volitve na Čehoslovaškem. V nedeljo dne 27. oktobra so se vršile v popolnem miru volitve v poslansko zbornico na Čehoslovaškem. Velike izgube so utrpeli komunisti. Od teh izgub je odpadlo 70 odstotkov na narodne socialiste (stranka zunanega ministra dr. Beneša), ostalih 30 odstotkov pa na socialne demokrate. Izgube komunistov znašajo dobrih 50 odstotkov. Največji prirastek so dobili narodni socialisti, ki bodo druga najmočnejša stranka. Agrarci so obdržali vodilno mesto. Krščanska stranka se je dobro držala na Češkem in Slovaškem.

Francoska Briandova vlada je podala ostavko. Briandova vlada je podala 22. oktobra ostavko in to radi tega, ker je dobila v parlamentu nezaupnico. Briand se je branil, da bi pristal na razpravo o interpelacijah glede zunanje politike, zlasti glede Youngovega načrta in glede izpražitve Porenja, dokler tozadevna pogajanja niso zaključena. Večina je zahtevala razpravo o interpelacijah ta terek, preglasovala Brianda z 11 glasi in temu je sledila ostavka cele vlade.

Novo francosko vlado sestavlja Dalaidier s pomočjo socialistov.

Rusi nameravajo veliko ofenzivo proti Kitajski. Kitajski generali so se zopet sprli med seboj. Po nekaterih mestih Kitajske divja državljanska vojna. Občo kitajsko zmedo hočejo Rusi izkoristiti za veliko ofenzivo proti ki-

V NAŠI DRŽAVI.

O finančni ureditvi banovin in o ustanovitvi okrožnih inspektoratov počamo na uvodnem mestu.

Novi člani Vrhovnega zakonodajnega sveta (VZS). Predsednik ministrskega sveta in minister notranjih del general Peter Živkovič je danes podpisal sklep, s katerim se razrešujejo člani Vrhovnega zakonodajnega sveta dr. Josip Šilovič, ban savske banovine, Gjorgje Nestorovič, ban moravske banovine in Daka Popovič, ban dunavske banovine. Z istim sklepom se na njihovo mesto imenujejo za člane VZS dr. Metod Dolenc, profesor vseučilišča v Ljubljani, dr. Prvoslav Grisogono, bivši minister in dr. Slavko Šečerov, bivši poslanec.

Čestitke naše vlade. Povodom poskusa atentata na italjanskega prestolonaslednika, o katerem poročamo spodaj, je izdala naša vlada brzogajen nalog svojemu zastopniku v Rimu, naj izrazi v italjanskem zunanjem ministrstvu čestitke k srečni rešitvi prestolonaslednika. Enak nalog je bil dan

našemu poslaniku v Bruslju (Belgija), da čestita prestolonasledniku k rešitvi.

Vrhovni tajnik Društva narodov v naši državi. Sir Erik Drummond, generalni tajnik Društva narodov, bo prispej v spremstvu Demontenaya, člana politične sekcije tajništva Društva narodov, in našega rojaka Gjura Popoviča, člana informacijske sekcije tajništva Društva narodov ter dveh tajnic v prvih dneh novembra v našo državo. V Beograd bo prišel 3. novembra in se nastanil v hotelu »Srpski kralj«. 4. novembra popoldne bo imel na vseučilišču predavanje, ki ga priredita jugoslovensko udruženje Društva narodov in udruženje za mednarodno pravo v Beogradu. Odpotoval bo preko Broda v Sarajevo, od tam v Dubrovnik in Split.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Neprestana tolovajstva na Bolgarskem. Dne 24. oktobra je doživela Bolgarija to-le grozodejstvo razbojniških čet: Razbojniška tolpa znanega bolgarskega razbojnika Deče Uzunova, ki je pravi trepet severne Bolgarije, je izvršila novo grozodejstvo na cesti med Suhim dolom in Sevijskom, ki je zaprepastilo vso Bolgarijo. Tolpa se je pojavila proti večeru na cesti ter zasedla neki hribček nad ovinkom blizu